

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ З ВІЛ-ІНФІКОВАНИМИ ХВОРИМИ ТА ХВОРИМИ НА СНІД

А. В. Парфеній

Кіровоградський медичний коледж імені Є. Й. Мухіна

У статті висвітлено основні аспекти ефективної діяльності медичної сестри при роботі з ВІЛ-інфікованими хворими та хворими на СНІД. Виокремлено завдання, які виконує медична сестра для здійснення комплексного пацієнтцентрованого підходу до проблем людей, які живуть з ВІЛ.

FEATURES OF WORK OF THE MEDICAL SISTER WITH HIV-INFECTED PATIENTS AND WITH AIDS PATIENTS

A. V. Parfeniy

Kirovohrad Medical College by Ye. Y. Mukhin

This article contains the basic aspects of effective operation nurse working with HIV-infected patients and AIDS patients. These tasks done by a nurse to perform a comprehensive patients approach to the problems of people living with HIV.

Вступ. Роль медичної сестри при наданні ефективної допомоги людям, які живуть з ВІЛ, надзвичайно висока, хоча і на сьогодні явно недооцінена суспільством нашої країни.

Основна частина. Основою ефективної діяльності медичної сестри при роботі з ВІЛ-інфікованими є комплексний пацієнтцентрований підхід [1]. Дуже важливо, щоб при виконанні своїх обов'язків медична сестра була не технічним виконавцем волі лікаря, а виконуючи лікарські призначення, вміла оцінити ступінь вираження та характер симптомів, їх динаміку на тлі проведеної терапії, звертала увагу на психологічні особливості хворого, його соціальні проблеми, рівень взаємин з близькими людьми. Виявлення найактуальніших для хворого соматичних, психологічних, соціальних, духовних дефіцитів, реакції лікаря на дані проблеми, прийняття, в міру своєї компетентності, заходів для зниження їх гостроти – важлива частина роботи медичної сестри як члена єдиної команди з надання допомоги ВІЛ-інфікованому хворому,

важливий елемент у загальному лікувальному процесі [2].

Сучасні вимоги до професійної підготовки медичної сестри вимагають наявності знань про перебіг ВІЛ-інфекції, вірусологічні та імунологічні особливості захворювання, шляхи передачі вірусу, правила інфекційної безпеки при роботі з пацієнтами. Важливо, щоб медична сестра не тільки виконувала свої професійні обов'язки на високому рівні, а й знала психологічні, соціальні, юридичні аспекти надання допомоги людям, які живуть з ВІЛ, розуміла і використовувала етико-деонтологічні принципи в своїй роботі. У даний час досягти реального успіху в залученні хворого з ВІЛ-інфекцією до диспансерного спостереження, у формуванні в нього високої прихильності до антиретровірусної терапії, в наданні ефективної стаціонарної допомоги без активної високопрофесійної участі медичних сестер не є можливим [3].

Медичні сестри повинні навчити пацієнтів з ВІЛ-інфекцією правильно поводити себе не тільки в

лікарні, а й у сім'ї, суспільстві. У пацієнтів, адаптованих до свого діагнозу, зберігається соціальна значимість і високий рівень життя.

У процесі роботи з ВІЛ-інфікованими пацієнтами можна виділити безліч проблем. Вони будуть змінюватися протягом дня, і кожна проблема може бути пріоритетною для пацієнта в різні періоди. У міру наростання дефіциту імунітету, приєднання супутніх інфекційних захворювань, розвитку ускладнень з боку внутрішніх органів головними у пацієнтів стають фізіологічні проблеми [4].

Основна мета сестринського догляду – допомогти пацієнту максимально адаптуватися до свого стану з урахуванням виявлених проблем протягом усього періоду ВІЛ та СНІДу [5].

Потенційною проблемою для хворих є ризик розвитку онкологічних захворювань та інфекційних ускладнень. Сестринські втручання спрямовані на вирішення як існуючих, так і потенційних проблем пацієнта зі здоров'ям. У зв'язку з цим перед медсестрами діагностичного центру стоять такі завдання:

- усунення чинників, що перешкоджають адаптаційним процесам протягом усього періоду ВІЛ-інфекції та стадій СНІДу;
- тактовне інформування пацієнта про хворобу та стан здоров'я;
- навчання дорослих пацієнтів самодогляду, контролю за своїм станом;
- навчання родичів і близьких людей догляду за пацієнтами у тяжкому стані та питань профілактики;
- надання кваліфікованої сестринської допомоги, що включає чітке виконання діагностичного процесу (взаємозалежні сестринські втручання) і своєчасне виконання лікарських призначень (залежні сестринські втручання).

Роль медичної сестри особливо важлива при виконанні складного індивідуального лікування ВІЛ-інфікованих пацієнтів. Необхідно пам'ятати, що процес проведення комбінованої антиретровірусної терапії може бути ефективним тільки після спільного обговорення з пацієнтом плану лікування. У план догляду включено залежні, взаємозалежні та незалежні сестринські втручання.

При проведенні залежних (виконання призначень лікаря) і взаємозалежних (діагностичні, лабораторні дослідження) втручань медичної сестри повинні забезпечити самозахист, а також вжити заходи з профілактики як поширення ВІЛ-інфекції, так і інфекційного зараження самого ВІЛ-інфікованого або хворого на СНІД.

Оскільки кількість ВІЛ-інфікованих збільшується, стає все складніше задовольнити попит на лікування в стаціонарних умовах. Лікування вдома має такі очевидні переваги, як зменшення вартості лікування, можливість для хворого бути з сім'єю, у звичному середовищі. Тому на медичній сестрі лежить велика відповідальність не тільки за здійснення якісного сестринського догляду вдома, але і за навчання хворого і членів його сім'ї або людей, які доглядають за пацієнтом, елементам правильного догляду та заходам обережності, психологічним аспектам спілкування та ін. Особи, інфіковані ВІЛ, можуть лікуватися, не створюючи небезпеки для інших. Члени сім'ї повинні бути проінформовані про шляхи передачі ВІЛ та про те, як захистити себе і хворого.

Медична сестра часто стає дуже необхідною і близькою пацієнтові, їй хворий може відкритися часом більше, ніж лікарю. Медсестра повинна проявляти не тільки тактовність і співчуття до хворого, а й роз'яснювати важливість лікування. Вона може пояснити хворому, що ВІЛ-інфекція – це тривале багаторічне захворювання. Необхідно вселяти ВІЛ-інфікованій людині, розуміння необхідності берегтися, намагатися не заражатися іншими інфекційними захворюваннями, не засмагати, не вживати алкоголь і наркотики, тонізуючі препарати, уникати фізичних і психічних стресів, вагітності, приймати вітаміни і антиретровірусні препарати.

У хворих різні потреби: одні потребують інтенсивного догляду і постійної підтримки, інші ж у змозі самі впоратися з цими проблемами, але їм потрібен чуйний співрозмовник, бо складно бути наодинці з тривожними думками про майбутнє.

Висновки. Медична сестра є ключовою особою у мультидисциплінарній бригаді, яка надає допомогу ВІЛ-інфікованим пацієнтам та хворим на СНІД і виконує найважливіші завдання: є опорою для пацієнта, задовольняє його потребу розмовляти про хворобу та інші духовні потреби; підтримує прийняття та адаптацію як пацієнта, так і його родичів до ВІЛ-позитивного статусу, планує та ініціює залучення їх до співпраці.

Медична сестра створює комплексний пацієнтцентрований підхід до роботи з ВІЛ-інфікованими пацієнтами; виконує свої професійні обов'язки на високому рівні; використовує знання психологічних, соціальних, юридичних аспектів надання допомоги людям, які живуть з ВІЛ; використовує етико-деонтологічні принципи в своїй роботі; залучає хворого з ВІЛ-інфекцією до диспансерного спостереження та приймання антиретровірусних препаратів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белоусова А. К. Практические навыки и умения медсестры инфекционного профиля / А. К. Белоусова. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 128 с.
2. Запорожан В. М. ВІЛ-інфекція і СНІД / В. М. Запорожан, М. Л. Аряєв. – К. : Здоров'я, 2004. – 635 с.
3. Кушлекайте М. І. Ставлення медичних сестер до ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД / М. І. Кушлекайте // Соціологічні дослідження. – 2006. – № 5 (265). – С. 75–77.
4. Мультипрофесійний підхід при лікуванні і догляді за людьми, що живуть з ВІЛ/СНІДом: практика спільного консультування і лікування / під ред. Д. В. Островського. – М. : РОО «СНІДинфосвязь», 2005.
5. ВИЧ-инфекция: клиника, диагностика и лечение / В. В. Покровский, Т. Н. Ермак, В. В. Беляева, О. Г. Юрин. – М. : ГЭОТАР Медицина, 2000. – 496 с.

Отримано 13.02.14